

ULUSLARARASI MALİ GELİŞMELER

TEMMUZ-EYLÜL (3 AYLIK ÖZET)

2022-72

NELER VAR?

- Ülke Gelişmeleri
- OECD ve Diğer Uluslararası Kuruluşlar
- Ülkemizde Neler Var?

No : 2022-72
Tarih : 12 Ekim 2022
Konu : **Uluslararası Mali Gelişmeler (Temmuz-Eylül 2022 - 3 Aylık Özet)**

Değerli okurlarımız,

Uluslararası bir network'ün parçası olarak, vergi ve mali politikalar alanındaki küresel gelişmeler konusunda güncel bilgi ve değerlendirmelerimizi sizlerle paylaşmayı bir sorumluluk olarak görüyoruz.

Dünyada 2022'nin ilk yarısında küresel ölçekte COVID-19 sonrası hızlı bir normalleşme dönemi, uluslararası lojistik sorunları, birçok mal grubunda (enerji başta olmak üzere) arz ve talep dengesizliği sebebiyle ortaya çıkan enflasyonist baskılar ve gelişmiş ülke merkez bankalarının piyasaya sundukları geniş fonlama döneminin sonuna gelmesi gibi sebeplerle ülke yönetimleri önemli mali zorluklar ile karşı karşıya kaldılar. Bunlara ilave olarak, Rusya tarafından Ukrayna üzerine başlatılan askeri bir harekât ve halen devam eden fiili çatışma süreci hem bu zorluklara gıda güvenliği gibi yenilerinin eklenmesine sebep oldu hem de uluslararası alanda güvenlik ve insan hakları bakımından yeni öncelikler ve buna bağlı uluslararası dengelerin gözden geçirilmesi gibi yeni başlıklar önem kazandı.

Türkiye özelinde, bu yaşanan küresel gelişmelere ilave olarak, iktidar tarafından uygulanmaya çalışılan düşük faiz ve serbest kur kriterlerini baz alan yeni bir mali model denemesinin ilk sonuçları olarak yakın tarihin en yüksek döviz kuru dalgalanmasına, enflasyonist sığrama ile bozulan beklentilere şahit olduk. Bu etkileri düzeltmek için uygulamaya konulan kur korumalı mevduat gibi enstrümanlar kısa vadeli olarak piyasayı sakinleştirici etki yapsa da uzun vadede hem gerçek faiz oranlarını arttıracığı hem de kamunun üzerine yüklü bir finansman faturası bırakacağı için yatırımcılar tarafından güven verici bulunmadı ve Türkiye'nin uluslararası kredi riski (CDS) tarihi zirvelerine ulaştı. 2022 yılında bu enflasyonist baskıların kolay kolay ortadan kalkamayacağını anlaşıldığı ve artan enerji fiyatlarının da etkisiyle Türkiye'nin cari açığının da artıyor olması (döviz kaynağının daha da kısıtlı hale gelmesi) yurtiçinde ekonomik ve sosyal beklentileri olumsuz yönde etkiledi. Kamu yönetiminin elinde bu beklentileri karşılayacak derecede doğrudan transferler yapacak kaynağı az olduğu için asgari ücret artışı, kamu kaynaklı düşük faizli kredi imkanları vb. piyasa mekanizmasına müdahaleler yoluyla ara dönem iyileştirmeleri yapmaya çalışıldığını görüyoruz.

Bu kapsamda, dünyada yaşanan ve Türk yatırımcıları da etkileyebilecek mali gelişmeleri gözlemleyerek, önce yabancı ülkelerde yaşanan gelişmelerle başlayacağız, sonra OECD gibi uluslararası kuruluşların vergi ve mali gündemlerine değindikten sonra Türkiye'de yaşanan önemli uluslararası gelişmeleri başlıklar olarak iletacağız.

A. Ülke Gelişmeleri

Kıbrıs Rum Yönetimi (KRY); Yeni Transfer Fiyatlaması mevzuatı

KRY parlamentosu tarafından 30 Haziran 2022’de kabul edilen düzenleme ile Transfer Fiyatlaması (TF) mevzuatı ilk kez kabul edildi ve 1 Ocak 2022’den geçerli olmak üzere (geçmişe yönelik olarak) yürürlüğe girdi. OECD’nin TF konusundaki rehberini baz alan yeni düzenleme birçok gelişmiş ekonomide uygulananlara benzer belgelendirme ve raporlandırma yükümlülükleri ile peşin fiyat anlaşması gibi olanakları hayata geçiriyor.

Hindistan; Ticari faaliyet kapsamında bedelsiz teslimlerde Gelir Vergisi uygulaması

1 Temmuz 2022’den geçerli olmak üzere Hindistan Gelir Vergisi mevzuatına eklenen yeni bir Sirküler aracılığıyla, bedelsiz teslimlerin gelir vergisi kanunu kapsamında “menfaat” olarak vergilendirilebileceği açıklandı. Yapılan açıklamada, özellikle ticari faaliyet kapsamında acente/distribütör gibi ilgili taraflara bedelsiz olarak kullanılan veya aktarılan menfaatlerin tespit edilip vergilendirilmesinin amaçlandığı anlaşılıyor. Vergi uzmanları söz konusu uygulamanın mevcut iş geliştirme ve promosyon stratejilerini aksatabileceği ve vergi kanunları ile uyumsuz olduğu iddiası ile dava konusu olabileceğini düşünüyorlar.

Avrupa Birliği; AB Komisyonu teklifi borç-sermaye finansmanı arasındaki vergi dengesizliğini gidermek için yeni Teklif sunuyor

AB Komisyonu’nun Mayıs 2022 içinde hazırladığı yeni teklif ile AB içindeki iştiraklerin borç veya sermaye ile finansmanı konusunda yaşanan vergi dengesizliğini gidermek için “sermaye” ile finansman alternatifinde “emsal faiz indirimi” (notional interest deduction) uygulamasına geçilirken “borç” ile finansman alternatifinde “faiz indirimi kısıtlaması” (restriction of interest deduction) uygulamasının AB üye ülkeleri arasında zorunlu hale gelmesi öneriliyor. Böylece ülke mevzuatlarındaki farklı uygulamalar sebebi ile AB içinde yaşanan dengesizliklerin ortadan kaldırılması ve esasında sermaye finansmanının tüm AB ülkeleri düzeyinde teşvik edilmesi (şirketlerin borç yüklerinin azaltılması) hedefleniyor. Teklifin AB üye ülkeleri tarafından farklı karşılanacağı ve özellikle borç finansmanına getirilmesi düşünülen faiz indirim kısıtlamasının mevcutta yüksek borç altında olan şirketler tarafından tepki çekeceği düşünülüyor.

Türkiye özelinde hem finansman gider kısıtlaması hem de sermaye üzerinden emsal faiz indirimi uygulaması bir süredir Kurumlar Vergisi Kanunu içinde yer alıyor. Bu anlamda AB ülkelerinin tamamını kapsayacak böyle bir düzenleme hayata geçirilirse Türkiye için de AB uyum sürecinde sorun yaratmayacak gibi gözüküyor.

Portekiz; AB dışında ikamet eden vergi mükelleflerinin “temsilci” atama zorunluluğu kaldırılıyor

8 Temmuz 2022 tarihli bir Kararname ile, Portekiz vergi mükellefi olup, AB dışında ikamet eden (etmeye başlayan) kişilerin Portekiz vergi mevzuatı kapsamında “elektronik tebligat” uygulamasını kabul etmesi halinde Portekiz’de temsilci (tax representative) bulundurma zorunluluğu kaldırılıyor.

Söz konusu uygulama, Türkiye gibi AB dışı bir ülkede ikamet ederek Portekiz’de vergiye tabi gelir elde etmeye devam eden kişi ve kurumları etkileyebilir.

Almanya; Gayrimaddi Hak kazançları vergilendirmesinde önemli değişiklikler

Almanya’da tescilli gayrimaddi hak (Intellectual Right “IP”) sahibi olan uluslararası şirketler son yıllarda önemli vergi sorunları ile karşılaşmaktaydı. Özellikle, Almanya’da bir kayıt ve tescil altına alınan IP kaynaklı kazançlarının tamamının Almanya kaynaklı gelir olarak kabul edilerek vergilendirilmesi gerektiğine yol açan görüş uluslararası vergi ilkeleri ile bağdaşmayacak ölçüde geniş bir vergi yetkisine sebep oluyordu.

Temmuz 2022’de Maliye Bakanlığı tarafından sunulan yeni teklif ile önemli değişiklikler öngörülmektedir. Yeni tasarı ile Almanya’da tescil edilen ancak Almanya’da istifade edilmeyen hakların yurtdışında kullanılması ve satılması kaynaklı kazançların Almanya kaynaklı gelir olarak kabul edilmeyerek (bazı koşullara tabi olarak) vergilendirilmeyeceği kabul ediliyor. Ancak vergi cenneti (tax haven) kabul edilen ülkeler ile yapılan işlemlerin bu hükümden yararlanmaması öngörülmüyor. Söz konusu kanun teklifi üzerinde farklı görüşler olduğu için Parlamento’da görüşüleceği süreçte bazı değişikliklere uğraması mümkün gözüküyor.

Romanya; Önerilen vergi değişiklik paketi şirketler arası Birleşme ve Satın Alma (M&A) işlemlerini etkileyebilir

Romanya’da vergi mevzuatı 2023’te yürürlüğe girecek şekilde bir takım önemli değişikliklere sahne oluyor. Romanya’nın bir süredir yabancı yatırım kaynaklı önemli bir M&A pazarı olduğu dikkate alındığında, bu değişiklikler içinde M&A işlemlerini etkileyebilecek önemli başlıklar dikkat çekiyor. Örneğin; kar dağıtımında uygulanan vergi oranlarının arttırılması, farklı nitelikteki şirketlerin farklı vergi oranlarına tabi olması ve finansman giderlerinin vergi matrahından indirilmesi konuları M&A işlemlerinin planlaması için dikkat çekici olabilir.

Romanya ve diğer üye ülkeler için Taxand üye firmalarının hazırladığı M&A vergi rehberlerinin yatırımcılar için faydalı bir kaynak olarak değerlendirilebileceğine inanıyoruz. Söz konusu rehberlere [linkten](#) ulaşabilir ve ülke bazında sorgulama yapabilirsiniz.

Finlandiya; Yeni vergi paketi ile önerilen değişiklikler

Finlandiya Maliye Bakanlığı’nın yeni hazırladığı vergi paketi teklifi kapsamında önemli değişiklikler öngörülmüyor. Bunlar arasında, yabancı yatırımcıları ilgilendirebilecek aşağıdaki şu başlıklar öne çıkıyor, söz konusu teklifin kanunlaşma sürecinde değişikliklere uğrayabileceği de dikkate alınarak yatırımcılar tarafından takip edilmesi öneriliyor:

- Şirketler aracılığıyla (indirect ownership) elde tutulan gayrimenkul yatırımları kaynaklı kazançların vergilendirilmesinde yeni düzenlemeler (çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları ile çelişmediği takdirde uygulanacak şekilde, gayrimenkul sahibi şirketlerin hisse devrinin de gayrimenkul satışı olarak vergilendirilmesi hedefleniyor)

- Finlandiya dışına taşınan varlıklı kişilere uygulanacak yeni bir “çıkış vergisi” (exit tax) (Finlandiya’da 10 yıldan fazla yerleşik olup ülkeyi terk etmek isteyen varlıklı kişilerden bir defaya mahsus vergi alınmasını hedefliyor)

Ekonomik işveren kavramının vergi mevzuatına tanımlanması (Yurtdışındaki bir işveren bağlı olarak Finlandiya’da çalışan kişilerin ekonomik olarak bağlı olduğu Finlandiya’daki kurumların işveren olarak kabul edilerek vergiye taraf tutulması hedefleniyor).

B. OECD ve Diğer Uluslararası Kuruluşlar

OECD BEPS 14 Aksiyonu kapsamında yer alan “Anlaşmazlıkların Karşılıklı Çözümüne” (MAP) ilişkin değerlendirme kapsamındaki ülkelerin sayısı artmaktadır

Aruba, Bahreyn, Barbados, Gibraltar, Greenland, Kazakistan, Umman, Qatar, Saint Kitts ve Nevis, Tayland, Trinidad ve Tobago, BAE ve Vietnam hakkında raporlar yayımlanmıştır.

Söz konusu eylem planı, ülkelerin durumu ve Türkiye’nin bulunduğu safha için [linki](#) tıklayabilirsiniz.

Türkiye ile OECD arasında Ankara’da yer alan Çok Taraflı Vergi Merkezine İlişkin Çok Taraflı Vergi Programı onaylanmıştır.

1993 yılında Ankara’da OECD Sözleşmesi hükümlerine uygun olarak üst düzey vergi memurlarına eğitim vermek amacıyla kurulmuştur.

1 Ocak 2022 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere uygulamayı ve harcamaların finansmanı konularını (Türkiye ve OECD’nin katkılarını) düzenlemektedir.

OECD Ülke Bazlı Raporlamaya İlişkin 5. Değerlendirme Raporunu yayımlamıştır

Türkiye’ye ilişkin değerlendirmelerin de yer aldığı Rapora (Peer Review) göre Türkiye 3 kritere göre hazırlanan analize göre gereken adımları atmış görünmektedir.

Rapor, BEPS 13 numaralı aksiyona göre ülkelerin lokal ve idari kapasiteleri, bilgi değişimini ve bu bilgilerin doğru şekilde kullanımını içermektedir. 2018-2021 dönemi için hazırlanan rapor 134 üye ülkeyi kapsamakta olup büyüklüğü 750 milyon avro ve üzerindeki çok uluslu şirketler için önem ifade etmektedir.

Raporun tamamı için [linki](#) tıklayabilirsiniz. (Türkiye için sayfa 210)

BEPS ve MLI

OECD bünyesinde devam eden vergi kayıp ve kaçakları ile mücadele uluslararası eylem planı (BEPS) kapsamında çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarında değişiklik yapan çerçeve anlaşması (Multilateral Instrument – “MLI”) en son [Moğolistan](#) tarafından da imzalandı.

Son olarak Lesoto, Bulgaristan ve Güney Afrika onay prosedürünü tamamlamıştı.

Moğolistan'ın 100. Ülke olarak imzaladığı diğer imzacı ülkelerin de onay prosedürlerinin tamamlanmasıyla 1850 anlaşma kapsama alınmış olacaktır.

Söz konusu anlaşma Türkiye'de de onaylanması için TBMM gündemine sunulmuştur. Onaylanması halinde Türkiye'nin imzaladığı çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları uygulamasında önemli değişikliklere yol açabilecek bu anlaşmanın içeriği ve sürecinin takip etmek için vergi danışmanlarınızla temas içinde olmanızı ve bültenlerimizi yakından takip etmenizi önemle hatırlatmak isteriz.

C. Ülkemizde Neler Var?

Bu dönemde Türkiye'de gerçekleşen uluslararası vergilendirme konusundaki önemli gelişmeleri de şu şekilde özetleyebiliriz:

Uluslararası vergilendirme konusunda önemli sonuçları beklenen Çok Taraflı Anlaşma (MLI) henüz TBMM'den geçmemiştir

Matrah Aşındırma ve Kâr Kaydırmanın Engellenmesine Yönelik Vergi Anlaşmaları ile İlgili Önlemlerin Uygulanmasına İlişkin Çok Taraflı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi TBMM Adalet Komisyonu'ndadır.

Teklif ile; taraf ülkeler bakımından çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarının özüne dokunmadan bu anlaşmalarda Hazine gelirlerinin azalmasına neden olmayacak değişikliklerin yapılmasını ve söz konusu anlaşmaların uluslararası standartlara uyumlu hâle getirilmesini amaçlayan Sözleşme'nin bildirim ve çekincelerle birlikte onaylanmasının uygun bulunması öngörülmektedir.

Söz konusu Anlaşmanın önemi ve Türk firmaları için etkilerini kaleme aldığımız makaleye [linkten](#) ulaşabilirsiniz. Konuyu firmalarımız için yakından takip ediyoruz.

Varlık Barışı Genel Tebliği yayımlanmıştır

Yurt içinde veya yurt dışında yer alan varlıkların beyan ve bildiri için süre başlamıştır. 1 seri numaralı ayrıntılı Tebliğ 9 Ağustos'ta Resmî Gazetede yayımlanmıştır. Kritik tarih ise 31 Mart 2023, yani bu tarihe kadar yurt dışındaki varlıkları **bildirmek**, yurt içinde yer alanları ise **beyan etmek** mümkündür.

Özetle yurt içinde yer alan gayrimenkuller de beyana tabiyken yurt dışında yer alan taşınmazlar için bu imkân öngörülmemiş durumda. Ödenecek vergi, söz konusu varlığın nerede olduğuna bakılmaksızın %3 olarak öngörülmüş ama yurt dışından getirilen varlıklar eğer 1 yıl elde tutulursa vergi oranının 0 olarak uygulanmasına imkân sağlanmıştır. Yani söz konusu vergi önce ödenip sonra koşulların sağlanmasının ardından Ek-4 form ile başvurup iade alınabilir. Bu farklılığın Anayasa'ya uygunluğunu da tartışmak mümkün.

9 Ağustos tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan Tebliğle ilgili tüm detayları ele aldığımız yazıya [linkten](#) ulaşabilirsiniz.

Ayrıca, yurt içi ve yurt dışı varlıklar için farklı usul ve vergilendirme esasları öngörüldüğü için temel farklılıklar ve benzerliklere ilişkin olarak okuyucularımıza yönelik olarak hazırladığımız özet karşılaştırma tablosuna da ulaşabilirsiniz.

Türkiye ile kardeş ülke Azerbaycan arasında imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinde güncelleme yapılmıştır

4 Ağustos tarih ve 5932 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile onaylanan Anlaşmaya göre Anlaşmanın 26’ncı maddesi değiştirilmiştir. Buna göre *“Bu Anlaşmada belirtilen analık ve protez yardımları dışındaki diğer sağlık yardımlarıyla ilgili hükümler, Azerbaycan Cumhuriyeti Sağlık Sigortası Hakkında Kanunu ile sigorta primlerinin toplanması tüm ülke halkına uygulandıktan sonra hayata geçirilir.”*

Türkiye’nin sözleşme imzaladığı ülkelere ve bu konuda bilinmesi gereken bilgilere hazırlamış olduğumuz [Rehberden](#) ulaşabilirsiniz.

Türkiye ile ABD arasında imzalanan iki önemli anlaşmanın yürürlük tarihlerini belirleyen Cumhurbaşkanı Kararları yayımlanmıştır

Buna göre; Ülke Bazlı Raporların Değişimine İlişkin Anlaşma 1 Ocak 2019 ve sonrasında başlayan hesap dönemlerine uygulanmak üzere 24 Kasım 2021 tarihinde,

Genişletilmiş Bilgi Değişimi Yoluyla Uluslararası Vergi Uyumunun Artırılması Anlaşması ve eki Mutabakat Zaptı 14 Haziran 2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Türkiye’nin de dahil olduğu Ülke Bazlı Raporlama ve etkileri hakkında daha fazla bilgiye linkteki yazılarımızdan ulaşabilirsiniz.

[2021-023 Türkiye’deki Yabancı Sermayeli İşletmeler Ülke Bazlı Raporlama Yapmak Zorunda mı?](#)

[2020-141 Ülke Bazlı Raporlama \(CbCR\) Süresi Uzatılmıştır](#)

Türkiye Cumhuriyeti ile Kamerun Cumhuriyeti Arasında Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması parafe edilmiştir

Anlaşmanın imzalanması ve yürürlüğe girmesi ile her iki ülkenin girişimcileri bakımından vergisel yönden istikrarlı bir yatırım ortamı sağlanmış olacaktır.

Bu bültenle ilgili tüm sorularınız için danışmanlarımızla iletişime geçebilirsiniz.

Sevgi ve saygılarımızla,

Tax & International Advisory | Taxia & Taxademy